

ERMENİSTAN'DA KİLİSE YÖNETİMİ-PAŞINYAN GERİLİMİNDE ARAM I'İN YERİ

Selenay Erva YALÇIN

Analist

Ermenistanda muhalefet rolü ile hareket eden Kilise yönetiminin Paşinyan hükümeti ile gerilimi uzun süredir devam etmektedir. Son gelişmeler doğrultusunda Katolikos Karekin II hakkında bir ceza davası yürütülmektedir ve bu dava dolayısıyla kendisine yurt dışına çıkış yasağı getirilmiştir. Davanın açılma sebebi, Paşinyan yanlısı din adamlarından olan Saroyanın önce Karekin II tarafından görevden alınması, akabinde Ermenistan mahkemeleri tarafından görevine iade edilmesi ve bu karara bir tepki olarak Karekin İlnin Saroyanı papazlıktan tamamen çıkarmasıdır (defrock). Karekin II, söz konusu kararı ile mahkemenin öngörmüş olduğu çözümü uygun bulmamış ve hukukun bağımsız mahkemelerce işleyişine bir tepki olarak kendi adaletini tesis etmeye çalışmıştır. İhkak-ı hak olarak değerlendirilen bu durum, Katolikos hakkında ceza davasına açılmasına sebebiyet vermiştir.[1] Görüldüğü üzere Katolikosun Paşinyan karşıtlığı yalnızca muhalefet kimliğine bürünmesine değil, aynı zamanda mahkemelerce verilmiş kararları ve müspet hukuku görmezden gelmesine yol açan tehlikeli bir tavır haline gelmiştir.

Ermenistandaki muhalefet boşluğunun Kilise yönetimi tarafından doldurulmaya çalışıldığından daha önce defaatle bahsetmiştik. Dikkat çekici olan bir diğer husus, muhalefet boşluğunun doldurulması esnasında Kilise yönetiminde ve din adamlarının yerine getirmesi gereken görevlerde ortaya çıkan boşluktur. Yani Kilise yönetimi politika ile içli dışlı olması (Ermenistan Anayasası ve Kilise Kanunu din ve devlet işlerinin tamamen birbirinden ayrı yürütülmesine amirdir), din işlerinin yürütücüden yoksun hale gelmesine yol açmıştır. Bu durum henüz Karekin II hakkında kesinleşen bir karar olmamasına rağmen böyledir, bu sebeple ceza davasının sonucu beklenirken Apostolik Kilisede karışıklıklar da devam etmektedir.

Karekin İlnin derdest ceza davası, bu dava sebebiyle konulan yurt dışına çıkış yasağı gibi durumlar, şiddetli açıklamalarına ve toplantılara ara vermesine sebep olmuştur. Katolikosluk görevi için, Paşinyan karşıtı bir cephede muhalefet olmayı tercih etmesi sebebiyle, gerekenleri yerine getiremeyen Karekin İlnin mevkiinden doğan fiili boşluğa dair soru işaretleri oluşmuştur. Bu soru işaretlerinden yararlanmak amacıyla hareket eden bir kişi de Antelyas Katolikosu Aram İdir.

Bilindiği üzere kendi içtüzüğü ile yönetilen Antelyas Katolikosluğu, diğer hiyerarşik makamların yanında katolikosluk sıfatına sahip tek kuruluştur. Yetki alanı oldukça geniş

olan ve bu yetki alanında son günlerde daha aktif görünen Antelyas Katolikosu Aram I, bahsi geçen yetki alanında (Lübnan, Suriye, Kıbrıs adası, Kuveyt ve Körfez Arap ülkeleri, Yunanistan, ABD, İran, Kanada ve Venezuela'da kanonik olmayan kilise yapıları) geniş bir diaspora ağına hitap etmektedir.[2] Paşinyan hükümetinin son dönemine kadar diasporanın Ermenistan iç ve dış politikasındaki etkisi göz önünde bulundurulduğunda Aram I'nin Kilise nezdindeki konumu daha iyi anlaşılacaktır. Her ne kadar Eçmiadzin ana kilise ise ve Antelyas Katolikosluğu da Kilise hiyerarşisi sebebiyle Eçmiadzine bağlı kılınsa da, Aram I'nin son gerilimler sebebiyle tarafını net olarak belli etmediği eleştirilerine de rastlamak mümkündür.

Aram I, geçtiğimiz yılın Kasım ayında Paşinyan ile görüşmüş ve Kilise yönetimi ile süregelen gerilim hakkında konuşmuştur.[3] Zamanında bu hususta arabuluculuk yapmak istediğini de ayrıca belirten Aram I[4], bu tavrı nedeniyle Taşnak Partisinin bölücü nitelendirmelerinin de odağına girmiştir.[5] Bu gelişmelerden sonra Karekin II hakkında bir ceza davası açılması ve kendisinin aşırı tavırları nedeniyle diaspora desteğinin sorgulanır hale gelmesi, diaspora kanadı ile öne çıkan bir yetki alanını haiz Aram I için bir fırsat doğurmuş gibi görünmektedir. Son zamanlarda Orta Doğuda yaşanan gerilimler dolayısıyla da aktif bir duruş sergileyen Aram I, devamlı toplantılar düzenlemekte, çeşitli uzmanlarla görüşmekte ve taraflara çağrıda bulunmaktadır.

Aram I'nin diaspora yanlısı ve Paşinyan karşıtı tavrı kamuoyunca bilinmektedir. Fakat Ermenistanda rüzgârın değişen yönü, tarafların karışmasına ve ebedi sanılan desteklerin kesintiye uğramasına sebep olmaktadır. Karekin II'nin fiili yokluğu ve etkisizliği, Aram I için söz konusu pozisyon ya da Ermenilerin ruhani liderliği hususunda bir itici güç olmuştur denilebilir. Henüz Karekin II'nin dava sonucu belli değildir, bununla birlikte Kilise yönetimi bakımından ihtiyaç duyulduğu söylenen reform hakkında da bir gelişme yoktur. Her ne kadar açıkça ifade edilmese de Kilise yönetimi birtakım değişimlere konu olacak gibi görünmektedir. Bu sebeple Aram I'nin tüm Ermenilerin ruhani liderliğine yönelik iştahı dikkatle izlenmelidir.

*Görsel: [Asbarez](#)

[1] Arshaluys Barseghyan, Armenia bars Catholicos Karekin II from leaving country, *OC Media*, 17 Şubat 2026, <https://oc-media.org/armenia-bars-catholicos-karekin-ii-from-leaving-country/>.

[2] Hierarchical Sees of the Armenian Apostolic Holy Church, Erişim Tarihi: 17.03.2026, <https://www.armenianchurch.org/en/Hierarchical%20Sees/>.

[3] Catholicos Aram I Reaches Out to Pashinyan as Church-State Confrontation Deepens, *Civil Net*, 17 Ekim 2025, <https://www.civilnet.am/en/news/980349/catholicos-aram-i-reaches-out-to-pashinyan-as-church-state-confrontation-deepens/>

[4] Yousef Bardouka, Armenian Catholicos of Cilicia Offers to Mediate in Shameful Feud Between Church and Yerevan, *OC Media*, 9 Temmuz 2025, <https://oc-media.org/armenian-catholicos-of-cilicia-offers-to-mediate-in-shameful-feud-between-church-and-yerevan/>.

[5] Hazel Çağın Elbir, Ermenistanda Kilise-Devlet Gerilimi: ARFnin Sert Tepkisi ve Bölgesel Yansımaları, *AVİM*, 5 Kasım 2025, <https://avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENISTAN-DA-KILISE-DEVLET-GERILIMI-ARF-NIN-SERT-TEPKISI-VE-BOLGESEL-YANSIMALARI>.

Yazar Hakkında :

Selenay Erva YALÇIN, 2020 yılında başladığı Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Hukuk Fakültesinden 2024 yılında mezun oldu. 2023 yılının Aralık ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinin (AVİM) uygulamalı eğitim programını tamamladı. Ocak 2024 AVİM misafir araştırmacı olarak çalışmaya başlayan Yalçın, Mart 2025 itibarıyla analist olarak görevine devam etmektedir. Halihazırda Hacettepe Üniversitesi Kamu Hukukunda yüksek lisansına devam eden Yalçın, AVİM soykırım

hukuku ve Türk-Ermeni ilişkileri alanında çalışmalar yapmaktadır.
Atıfta bulunmak için: YALÇIN, Selenay Erva. 2026. "ERMENİSTAN'DA KİLİSE YÖNETİMİ-PAŞINYAN GERİLİMİNDE ARAM I'IN YERİ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2026 / 34. Mart 17. Erişim Haziran 28, 2026. <https://avim.org.tr/tr/Yorum/ERMENISTAN-DA-KILISE-YONETIMI-PASINYAN-GERILIMINDE-ARAM-I-IN-YERI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

@avimorgtr

<https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır